

"Det finns alltid någon som har det värre"

Ulf Wernström håller humöret uppe efter sin strupcanceroperation

Ulf Wernström drabbades av strupcancer och det ledde i april 2010 till en operation där hela struphuvudet togs bort. Nu har han ett hål någon centimeter nedanför halsen som leder rakt ned i lungorna och pratar med hjälp av en knapp med backventil. Ulf Wernström anlitas sedan i somras av Mun- & Halscancerföreningen som informatör i Örebro och Värmlands län.

– Jag vet inte varför jag fick strupcancer. Vissa, inte minst läkarna, säger att det beror på rökningen och jag är benägen att hålla med till 99 procent. Fast det är inte lite skit man dragit i sig på jobbet i Björkborn heller. Men jag skyller inte på dem, säger Ulf Wernström och berättar att han rökt sedan han var tretton då han stal långa Ritz av morsan.

– Om det är rökningen.... fortsätter han och funderar. Jag rullade ju själv, riktiga giftpinnar, och har rökt i 50 år.

Ulf Wernström fyllde nämligen 63 år i juli 2010, knappt tre månader efter operationen. Och när han tänker efter lutar han nog mer och mer åt att strupcanceren har ett samband med rökningen.

Det är därför Ulf förskräcks av uppgiften att allt fler unga tjejer börjar röka eftersom han tror att det på sikt leder till att fler kvinnor kommer att opereras för strupcancer. Den erfarenhet han hittills skaffat sig tyder annars på att sjukdomen är vanligare bland män.

– Jag har läst att det görs mellan 200 och 250 sådana här operationer varje år. Och det är inte så många sjukhus som gör dem, tillägger han och berättar om sin egen väg till operation.

Började med heshet

– Det började med att jag blev hes 2008. Jag skickades till företagsläkaren och där trodde man att magmunnen läckte syra. Men hesheten gick aldrig över och efter en gastroskopi upptäcktes en tumör på ett stämband och det bestämdes att tumören skulle strålas.

– Det blev 25 strålningar på vårkanten 2009 men efter ett tag kom problemen tillbaka. Då gick de in djupare och våren 2010 hittades en tumör djupare in i struphuvudet.

Ulf Wernström nämner i förbifarten att det talades om en fotokemisk metod men den gick inte att använda på honom.

– Då sa jag skär ut alltihop.

Ulf Wernström är rak och han uttrycker sig ibland drastiskt, utan skönmålning eller omskrivningar.

– Jag gjorde min sista arbetsdag 27 april 2010 och då hade jag djävulusiskt ont, säger han och beskriver smärtan när han åt och efterföljande hostattacker.

– Jag åkte in till USÖ den 28 april och opererades 29 april.

Opererades i sju timmar

Operationen tog sju timmar och sen följde två veckor med totalt talförbud, han fick kommunicera genom att skriva lappar, och han fick heller inte äta mat utan sondmatades.

– När jag vaknade efter operationen såg jag ut som om de satt ihop mig med en häftapparat. Allt var uppskuret, säger han och pekar på båda sidorna av halsen.

– Jag var inne på USÖ i två veckor och två dagar efter operationen, tillägger han.

Men en man av sådant virke som Ulf Wernström är byggd av hade redan före operationen dragit upp planer för framtiden.

– Jag sa till kirurgen att vecka 24 ska jag vara i Karlskrona. Avboka inget svarade kirurgen och skrattade. Och vecka 24, alltså veckan före midsommarveckan, tog vi husvagnen, Lotta och jag, och åkte till Karlskrona där vi campat de senaste 14 åren.

Seg smälänning

Inte kunde en strupcanceroperation stoppa en seg smälänning från den traditionella campingresan.

Ulf Wernström har nämligen sina rötter i Värnamo och flyttade först 1980 till Karlskoga.

– Jag blev arbetslös i Småland och åkte upp hit för att söka jobb. Jag hade min grabb Jimmy, som då var sju år, här uppe och därför blev det Karlskoga.

Ulf Wernström har arbetat i Björkborn hela tiden sedan han kom till Karlskoga, först fyra, fem år med sprängämnen och de sista 26 åren med miljöfrågor på det interna reningsverket.

– När jag kom hit visade det sig att min grabb och Lottas grabb umgicks, fortsätter Ulf och tillägger att han då aldrig träffat Lotta.

En dag hade sonen skolkat från skolan och Ulf Wernström gav sig den på att leta upp honom och under sökandet kom han till Lotta.

– Hennes grabb sa ”du kan väl sätta på kaffe” och sen satte vi oss vid köksbordet och pratade. Och i år har vi varit gifta i 20 år. Men det var genom grabbarna vi träffades, konstaterar Ulf.

Var väldigt orolig

Han sticker inte under stol med att han var väldigt orolig före operationen.

– Okunskap, jag visste inte hur det skulle bli, säger han i dag drygt åtta månader senare.

Då hette Mun- & Halscancerföreningens informatör Sten-Ove Pettersson och han bodde i Karlstad. Han hade hållit på som informatör i dussinet år och ville med ålderns rätt, han hade fyllt 70, dra sig tillbaka.

– De frågade mig redan innan operationen om jag ville ta över efter Sten-Ove och jag sade ja direkt, utan att tveka, fortsätter Ulf Wernström och gör ingen hemlighet av att han känner stor tacksamhet för allt han fick veta av Sten-Ove Pettersson. Det är därför Ulf vill ge andra drabbade samma möjlighet att ställa frågor och få svar som han själv fick.

– Jag har sedan juli 2010 varit inne åtta gånger på USÖ och pratat med sådana som ska opereras och anhöriga till dem. De känner precis samma oro som jag själv kände. Hur ska det bli? Kan man göra sig förstådd? Måste man lära sig teckenspråk? Hur sköter man sin hygien? Kan man äta och dricka som vanligt?

Kuratorn tar kontakt

Ulf Wernström berättar att det är kuratorn på USÖ:s öron, näsa, halsklinik som tar kontakt med honom.

– Hon ringer mig och sen tar jag bussen in till Örebro. Jag tar inget betalt för att komma, men jag får förstås pengar för bussbiljetten, säger han och börjar svara på frågorna:

– Jag kan äta och dricka vad som helst. Jag frågade Sten-Ove om man kunde grilla och ta ett glas rött till. Det kan du och du kan till och med ta en sup svarade han.

– Det enda man ska tänka på är att tugga maten ordentligt eftersom matstrupen är lite trängre än innan operationen. Jag var lite glöpen en gång i Karlskrona och då fastnade en köttbit. Men det är ju inte så att man kvävs eftersom man andas genom hålet, det är bara obehagligt. Så tuggar man bara väl går det jättebra, tillägger han och berättar om en annan gång när det kärvade till sig och påpekar i sammanhanget att det är värdefullt att ha reservdelar med sig när man till exempel går på lokal.

Flaskborste i röret

– Det var en gång när vi skulle ut och äta med föreningen. Då fastnade det lite grejer men jag smög ut och gick in i en skrubbd utrustad med fickspegel och flaskborste och gjorde rent i röret. Och sen var det bara att köra igen.

Annat att tänka på är att byta ”knapp” vid dusch. Den vanliga talknappen duger inte utan det ska vara en annan.

– Hålet är ju öppet ända ned till lungorna och i stället för talknappen sätter man på ett rör och vänder pipen nedåt.

Av samma anledning går det heller inte att kasta sig i sjön och bada hur som helst.

Ulf Wernström lärde sig tala mycket snart efter att han kom hem. Han hittade en hemsida på nätet som han studerade intensivt.

– Jag vet inte om jag gick på för hårt men när jag kom till talpedagogen efter någon vecka hemma sa hon att hon aldrig hört någon lära sig säga meningar så fort. Hon skrattade bara och sa att jag kan inte lära dig nåt, säger han och visar hur det går till när han pratar:

Han trycker in knappen och fortsätter:

– Det fungerar som en backventil. Jag trycker in när jag pratar och styr på så sätt upp luften i svalget mellan mat- och luftstrupe.

– Jag åker in till USÖ och byter ventil var tredje månad för då är den sliten. Och plåstret, jag kallar det plåster, byter jag varje dag.

Fortfarande småländska

Det är inga problem att höra vad Ulf Wernström säger. Då och då hörs ett svagt gurglande ljud men det påverkar inte hörbarhet eller förståelse. Märkligare är möjligen att han fortfarande talar småländska så dialekten kan knappast sitta i struphuvudet.

Han skrattar själv när småländskan kommer på tal och säger att det även hördes att Sten-Ove Pettersson var värmlänning.

Det finns förvisso saker som förändrats av operationen. Ulf Wernström berättar att han har svårt att blåsa ut levande ljus och därför använder en liten pump. Han kan inte snyta sig som vanligt och avslöjar också att stark kyla inte är bra för honom.

– Det är extra besvärligt när det dra sig ned mot 15 minusgrader men jag virar en handduk runt halsen och tycker det fungerar någorlunda. Men jag kan inte gå några längre sträckor i kylan, tillägger han och nämner ett problem som mera hör sommaren till.

– Då ska man inte köra AC:n i bilen för hårt, då blir luften torr och det kan bli besvärligt.

– Läkaren sa också att man inte kan lyfta lika tungt som före operationen eftersom man saknar det naturliga stoppet, fortsätter Ulf och pekar på halsen. Men det har jag inte märkt av, tillägger han och berättar om en händelse som förvånade honom.

Stoppad av polisen

– Jag blev stoppad av polisen och skulle testas för rattfylleri. Men jag kunde inte blåsa i röret så jag undrar om inte trafikpolisen borde vara bättre informerad.

Annars fortsätter han leva ungefär som före operationen. Och det är inget fel på humöret, det intygar frugan Lotta.

Själv sammanfattar han sin situation med följande ord:

– Va fan, det är ju bara ett struphuvud som försvunnit. Man ska vara glad att man står på benen för det finns alltid någon som har det värre.

Benny Abrahamsson

benny.abrahamsson@karlskogatidning.se

0586-72 13 35

Publicerad: 2011-01-07 10:21

© Copyright nwt.se. Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt. Utskrifter får endast göras för privat bruk. Mångfaldigande, kopiering, överlåtelse, försäljning, överföring eller varje annan form av utnyttjande av materialet – såväl för kommersiella som icke-kommersiella ändamål – är förbjuden utan skriftligt tillstånd.